

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ενεργειακά επιδόματα άνευ όρων με δανεικά

Πέμπτη 18/08/2022, Moneyreview.gr

Φωτ. AP

Τον Σεπτέμβριο του 2021, από το βήμα της ΔΕΘ, ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε τη δημιουργία Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης που θα χρηματοδοτεί τις πολιτικές άμβλυνσης των επιπτώσεων του ενεργειακού μετασχηματισμού: «Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα που αμέσως συγκροτεί ένα Ειδικό Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης. Αυτό θα καλύπτει τουλάχιστον το 80% των αυξήσεων σε όλους τους καταναλωτές. Σε όλους τους καταναλωτές. Δεν μιλάμε συνεπώς μόνο για τα ευάλωτα νοικοκυριά. Μιλάμε για το σύνολο του πληθυσμού». Αντίθετα με τις παραινήσεις των διεθνών οργανισμών για στοχευμένες επιδοτήσεις, η κυβέρνηση μοιράζει απλόχερα επιδόματα με χρηματοδότηση από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, τις δημοπρασίες των δικαιωμάτων ρύπων, και το Ταμείο Δίκαιης

Μετάβασης της Ε.Ε. Ο πρωθυπουργός αναμένεται να εξειδικεύσει τον ερχόμενο μήνα στη ΔΕΘ τα νέα μέτρα στήριξης των καταναλωτών για τους επόμενους μήνες.

Εχοντας ψηφίσει τον Απρίλιο συμπληρωματικό προϋπολογισμό ύψους 2,6 δισ. ευρώ «για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, που ανέκυψαν λόγω της ενεργειακής κρίσης», ετοιμάζει τώρα δεύτερο συμπληρωματικό προϋπολογισμό 2 δισ. για τον ίδιο σκοπό. Η καλύτερη από την αναμενόμενη πορεία του τουρισμού δημιουργεί πρόσθετο δημοσιονομικό χώρο, τον οποίο η κυβέρνηση μοιάζει αποφασισμένη να διαθέσει εξ ολοκλήρου στην ενίσχυση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Επίσης, η επανεκκίνηση των λιγνιτικών μονάδων αναμένεται να αυξήσει τα έσοδα από τις δημοπρασίες των δικαιωμάτων ρύπων, που συνεισφέρουν στις επιδοτήσεις ρεύματος. «Σε κάθε περίπτωση, ο δημοσιονομικός χώρος θα επιστρέψει στην κοινωνία», ξεκαθάρισε ο υπουργός Οικονομικών κ. Σταϊκούρας, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο να υπάρξει Fuel Pass 3 μετά τη λήξη του Fuel Pass 2 τον Σεπτέμβριο, και φυσικά να συνεχιστεί η επιδότηση του ενεργειακού κόστους.

Ο χειμώνας θα είναι δύσκολος για όλη την Ευρώπη, και οι δημοσιονομικές προοπτικές δυσοίωνες ιδιαίτερα για την Ελλάδα. Το Eurogroup πήρε θέση κατά της παράτασης της δημοσιονομικής επέκτασης, η οποία καθιστά δυσκολότερο τον έλεγχο του πληθωρισμού. Παρόλο που η γενική ρήτρα διαφυγής από τους δημοσιονομικούς κανόνες της Ε.Ε. θα ισχύσει και το 2023, τα κράτη-μέλη με υψηλό χρέος υποχρεούνται να πετύχουν πρωτογενή πλεονάσματα για να μειώνουν σταθερά τον λόγο χρέους/αεπ. Την περασμένη τριετία το δημόσιο χρέος αυξήθηκε αλματωδώς στην Ελλάδα, αλλά ο λόγος χρέους/αεπ μειώθηκε χάρη στη μεγάλη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ. Αυτή η βελτίωση δεν θα συνεχιστεί χωρίς την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος όταν μειωθεί ο πληθωρισμός και κλείσει το παραγωγικό κενό.

Η κυβέρνηση καλείται επομένως να πετύχει πρωτογενές πλεόνασμα σε αντίξοες συνθήκες, καθώς η οικονομία της Ευρωζώνης εισέρχεται σε ύφεση και οι τιμές της ενέργειας παραμένουν υψηλές. Απώτερος στόχος είναι η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα, που αποτελεί κεντρικό ζητούμενο για να παύσει η

Ελλάδα να είναι «ειδική περίπτωση» στην Ευρωζώνη. Επιπλέον, η κυβέρνηση πρέπει να βρει τον δημοσιονομικό χώρο για να καταργήσει την εισφορά αλληλεγγύης για δημοσίους υπαλλήλους και συνταξιούχους, όπως έχει προαναγγείλει, με κόστος περίπου μισό δισ. ευρώ. Πρωτογενές πλεόνασμα, παρά την απώλεια εσόδων, μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν περιοριστούν οι δαπάνες, που είναι οι δεύτερες υψηλότερες στην Ευρωζώνη μετά τη Γαλλία, όπως δείχνουν τα στοιχεία του ΔΝΤ (57,9% του ΑΕΠ το 2021, Fiscal Monitor). Δύσκολο στοίχημα σε εκλογική χρονιά!

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει εθελοντική μείωση κατά 15% της χρήσης φυσικού αερίου από τα κράτη-μέλη, ενόψει της ανησυχίας ότι η Ρωσία θα σταματήσει τις προμήθειες. Η Ε.Ε. στηρίζει στοχευμένες μεταβιβάσεις σε προσωρινή βάση για τα νοικοκυριά και επιχειρήσεις που πλήττονται περισσότερο από το ενεργειακό σοκ, εφόσον είναι δημοσιονομικά ουδέτερες, δηλαδή εφόσον κοπούν άλλες δαπάνες ή αυξηθούν τα έσοδα. Χωρίς σημαντικές περικοπές στην κατανάλωση ενέργειας, τα κράτη-μέλη θα αντιμετωπίσουν σοβαρό πρόβλημα εφοδιασμού σε καύσιμα τον χειμώνα αν η Ρωσία σταματήσει την παροχή φυσικού αερίου.

Εχοντας δανειστεί και ξοδέψει περίπου 40 δισ. ευρώ στη διάρκεια της πανδημίας, η κυβέρνηση τώρα ακολουθεί επιδοματική πολιτική άνευ όρων με δανεικά για να καλύψει το ενεργειακό κόστος. Εχοντας δαπανήσει 8 δισ. ευρώ μέχρι στιγμής, το μόνο που κατάφερε είναι μία βραχυχρόνια, αντί για μόνιμη, μείωση του ενεργειακού κόστους για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα τον Αύγουστο, η επιδότηση για τα οικιακά τιμολόγια, χωρίς εισοδηματικά κριτήρια, για το σύνολο της κατανάλωσης και για όλες τις κατοικίες (κύριες και εξοχικές) διαμορφώνεται σε 1,1 δισ. ευρώ και απορροφά το 90% της αύξησης για τους οικιακούς καταναλωτές, το 100% για τους δικαιούχους Κοινωνικού Τιμολογίου και το 80% για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Εκτός κλίματος, η αντιπολίτευση ζητάει ακόμη μεγαλύτερες επιδοτήσεις, με το ΜΕΡΑ25 να θεωρεί ότι δίνονται «ισχνά επιδόματα για πολύ λίγους»(!) Αν τα επιδόματα είναι προβληματικά, είναι επειδή είναι πολύ μεγάλα, όχι πολύ μικρά, και μοιράζονται απλόχερα άνευ όρων. Επιδοματική πολιτική που δεν συνοδεύεται από δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας, εξ ορισμού

επιτυγχάνει μόνο βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα και οδηγεί σε αναζήτηση πόρων για να συνεχιστεί η χρηματοδότηση λογαριασμών. Ο,τι κερδίζουν τα νοικοκυριά ως καταναλωτές σήμερα θα το πληρώσουν ως φορολογούμενοι αύριο, στον βαθμό που οι επιδοτήσεις χρηματοδοτούνται με δανεικά.

Σίγουρα είναι πιο δημοφιλές να είναι κανείς Άγιος Βασίλης παρά Σκρουτζ Μακ Ντακ. Ομως ο υπουργός Οικονομικών, αντί να διαβεβαιώνει τους πολίτες ότι θα βρεθούν οι δημοσιονομικοί πόροι για να συνεχιστούν οι επιδοτήσεις, θα πρέπει να προσφέρει κίνητρα για να μειωθεί η κατανάλωση. Για παράδειγμα, όσοι εισπράττουν επιδότηση θα πρέπει να δεσμευτούν σε έργα εξοικονόμησης ενέργειας μέσω ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να επιδοτούνται μόνο τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά. Οι υπόλοιποι πρέπει να λάβουν το σήμα της αγοράς ότι η ενέργεια έχει ακριβύνει σημαντικά, επομένως πρέπει να καταναλώνουν λιγότερο. Τον χειμώνα μπορεί να οδηγηθούμε σε κατανάλωση ενέργειας με δελτίο αν κλείσουν οι στρόφιγγες από τη Ρωσία. Αυτό το ενδεχόμενο δεν συνάδει με την απλόχερη επιδοματική πολιτική της κυβέρνησης σήμερα.

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).*

*** Το άρθρο δημοσιεύτηκε αρχικά στην Καθημερινή της Κυριακής.*